Česká meteorologická společnost

Informační VĚSTNÍK

číslo 1 září 2003

Rozloučení s leteckým meteorologem

Nejsou to ani čtyři roky, co jsem do meteorologických zpráv tvořil článek k šedesátinám mého učitele, kolegy a kamaráda RNDr. Zdeňka Nováka CSc. Ani ve snu bych si tehdy nepomyslel, že mne bude brzy čekat smutný úkol napsat poslední rozloučení.

Zdeněk se narodil 25. 7. 1939 v Náchodě a vystudoval reálné gymnázium v Trutnově. O leteckou, nebo spíše plachtařskou meteorologii se zajímal ještě před vysokoškolským studiem na Matematicko-fyzikální fakultě UK, kterou absolvoval v letech 1956 až 1961. K jeho učitelům patřily kapacity české plachtařiny a meteorologie dr. Háza, prof. Brandejs, doc. Kopáček a prof. Gregor. Poté absolvoval dvouletou armádní pozorovatelskou službu a nastoupil k ČHMÚ. S výjimkou let 1970-79, kdy sídlil v Komořanech (ale i tam se věnoval výzkumu a rozvoji předpovědních metod v letecké meteorologii, zejména klasifikaci a předpovědím mlh na letištích v ČR), je jeho pracovní dráha spjata s letištěm Praha-Ruzyně. V sedmdesátých letech pak absolvoval externí aspiranturu na MFF UK a v r. 1981 obhájil kandidátskou práci týkající se oteplení ve stratosféře.

Dlouhá léta učil v technické škole ČHMÚ a řada asistentů meteorologa a leteckých meteorologických pozorovatelů dodnes vzpomíná na svého pedagoga, který jim vštípil nejen základy meteorologie, ale i lásku k tomuto krásnému oboru předpovědní činnosti. Byl i externím pedagogem na Matematicko-fyzikální fakultě Univerzity Karlovy, kde na někdejší katedře geofyziky a meteorologie učil obor letecká meteorologie. Také jsem patřil mezi jeho žáky a musím říci, že Zdeněk byl tím jazýčkem na vahách, který rozhodl, že jsem se stal leteckým meteorologem na letišti Praha-Ruzyně.

Zdeněk se ve druhé polovině devadesátých let a na začátku nového tisíciletí intenzívně věnoval využití výsledků numerických předpovědních metod v letecké meteorologické praxi. Vývoj a rozvoj Automatizovaného meteorologického informačního systému pro příjem, zpracování, interpretaci, produkci, distribuci a archivaci leteckých meteorologických informací včetně letové dokumentace je s jeho činností neodmyslitelně svázán.

V běžné letecké meteorologické praxi zdomácněly jím vyvinuté předpovědní metody: Předpovědi přízemního větru pro jednotlivá civilní letiště v ČR na základě geostrofického větru, předpověď nejnižšího tlaku QNH pro letovou oblast České republiky z GRIDů pro potřeby Řízení letového provozu, využití adiabatické ekvivalentní potenciální teploty k analýze vzduchových hmot, model struktury plachtařské předpovědi atd., to jsou metody, bez nichž by se letecký meteorolog při výkonu předpovědní a výstražné služby pro civilní letectví dnes jen stěží obešel.

Nelze také nevzpomenout jeho neúnavnou organizátorskou činnost v plánování a realizaci tzv. meteorologických pochodů, díky níž jsme po absolvování 20-30 km pěšky poznali mnoho zapadlých koutů Čech a hezkých vesnických hospůdek.

V Zdeňkovi nám odešel nejen kolega-letecký meteorolog, ale také vtipný a pohotový glosátor schopný napsat báseň kdykoli a na cokoli, milovník divadla Járy Cimrmana a v neposlední řadě nadšený turista a značkař , jehož velkou láskou byly Krkonoše a horské túry po nich. Vím jak se těšil, že v zaslouženém důchodu prochodí tyto hory křížem krážem a objeví jemu dosud skrytá zákoutí.

Zdeněk byl vždy optimista a člověk veselé mysli. Přeji mu, aby v meteorologickém nebi našel hodně cest, které je třeba označkovat a doufám, že konečně počasí bude k něčemu vypadat, když Svatý Petr dostal tak fundovaného poradce.

Bohumil Techlovský

Převzato z Meteorologických zpráv

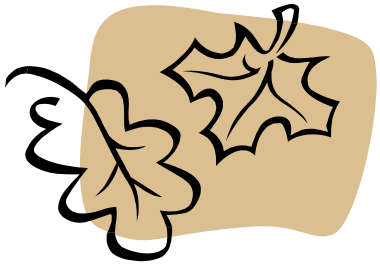

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html

Společnosti sdružené v Radě vědeckých společností

Rada vědeckých společností České republiky, jejíž členem je také Česká meteorologická společnost, koordinuje v současné době 65 vědeckých společností z přírodovědných, lékařských, společenskovědních a technických oborů, což představuje zhruba 34 000 členů.

Informace jak o Radě samé, tak také o ostatních vědeckých společnostech lze najít na internetové adrese:
http://www.cas.cz/rvs/.

Některé z vědeckých společností mají také svoje internetové stránky. Uvádíme zde pro informaci adresy těch společností, které jsou ČMeS blízké:

Česká aerosolová společnost - www: http://www.cas.icpf.cas.cz
Česká astronomická společnost - www: http://www.astro.cz
Česká geografická společnost - www: http://www.natur.cuni.cz/KSGRREK

Eva Žižková

EMS Publication Series

Evropská meteorologická společnost (EMS) vydala první sešit své publikační řady "EMS Publications Series" (ISSN 1726-5762). Číslo 1 z února 2003 je celé věnováno prvnímu výročnímu zasedání Evropské meteorologické společnosti, které se konalo ve dnech 25. - 26. září 2001. V rámci zasedání EMS se uskutečnilo sympozium "Budoucnost meteorologie v Evropě" tematicky zaměřené na tyto hlavní oblasti:

- požadavky na meteorologii (bezpečnost života a majetku, kvalita života, optimalizace ekonomických aktivit, klimatické změny)
- prostředky meteorologie (všeobecná hlediska vývoje systému pozorování, komunikace, výpočetní metody, předpověď, šíření informací a produktů)
- struktura meteorologie (EMS, kooperace a koordinace národních meteorologických služeb, role veřejného a privátního sektoru, vztah mezi veřejnými a privátními subjekty, oceňování základních informací)

V čísle 1 "EMS Publication Series" jsou v rozšířené formě publikovány vybrané přednášky z výše uvedeného sympozia. Autory příspěvků jsou:

John Zillman (ředitel Australského úřadu pro meteorologii a prezident SMO): *Demands on meteorology* (Požadavky na meteorologii)

Tilmann Mohr (EUMETSAT): *Evolution to an integrated global (earth) observing system* (Vývoj integrovaného globálního systému pozorování)

Rupert Collins-White (Zdnet): *Possible futures for handling meteorological data, especially the dissemination of products to the consumer* (Možná budoucnost zpracování meteorologických dat, zejména jejich šíření uživatelům)

Claude Pastre (EUMETNET): *Evolution of linkages between public meteorological entities in Europe* (Vývoj spojení mezi veřejnými meteorologickými subjekty)

Oliver Moch (zástupce generálního ředitele Météo France): *The future of the national meteorological services in Europe within the next ten years* (Budoucnost národních meteorologických služeb v Evropě v příštích 10 letech)

Iván Mersich (ředitel Maďarské meteorologické služby): *Overview of the evolution of linkage between the Hungarian Meteorological Service and other national meteorological services in Europe* (Přehled vývoje spojení mezi Maďarskou meteorologickou službou a ostatními národními meteorologickými službami v Evropě)

Hans Sandebring (generální ředitel Švédského meteorologického a hydrologického ústavu): *The structure of linkages between providers of meteorological products, advice and data - a perspective from existing National Meteorological and Hydrological Services* (Struktura spojení mezi poskytovateli meteorologických produktů, zpráv a dat, perspektivy existujících národních meteorologických a hydrologických služeb)

Harry Otten (MeteoConsult): *Private a public sector meteorology* (Privátní a veřejný meteorologický sektor).

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html

Kromě uvedených článků obsahuje tento první sešit úvodní informaci prof. René Morina a dr. Arne Spekata a také pokyny pro autory příspěvků spolu s adresou pro jejich zasílání:
EMS Secretariat, Institut fűr Meteorologie, FU Berlin, C.-H. Becker-Weg 6-10, 12165 Berlin, Germany, e-mail: ems-sec@met.fu-berlin.de).

(Kopie uvedených článků je možno si vyžádat u autorky informace.)

Eva Žižková

Všem členům Evropské meteorologické společnosti (EMS)

otevřený dopis předsedy EMS prof. Wernera Wehry

Berlin, květen 2003

Vážení členové EMS,

spolu se zasláním prvního sešitu publikační série EMS, který tak pěkně připravil náš výkonný sekretář Arne Spekat, bychom Vás rádi informovali o našem výročním zasedání EMS, které se bude konat v září 2003 v Římě, a seznámili s návrhy týkajícími se příštího zasedání EMS, které se má uskutečnit ve dnech 26. - 30. září 2004 v Nice.

EMS pořádá své 3. výroční zasedání v Římě současně s 6. konferencí o aplikované meteorologii (ECAM). V příloze (viz dále) najdete předběžný program přednášek našeho výročního zasedání. Oficiální oběžník byl již rozeslán. V případě, že jste ho nedostali, podívejte se, prosím, na

http://www.wizcom.it/rome2003ecam.asp

V souvislosti s naším 4. výročním zasedáním zvažte, prosím, následující. Aby toto výroční zasedání bylo úspěšné, potřebujeme podporu a pomoc všech našich členů. Zvláště potřebujeme Vaše návrhy týkající se sekcí, odborných garantů a vystavovatelů. Výbor EMS shromáždil nějaké náměty během posledního setkání v březnu 2003 v Berlíně. Rádi bychom Vás s nimi seznámili.

Obecné návrhy pro výroční zasedání EMS

Ústřední paradigma

Výroční zasedání EMS bude platformou, kde se budou setkávat pracovníci z oblasti výzkumu atmosféry a aplikovaného výzkumu souvisejícího s atmosférou (systémový výzkum, hydrologie, přírodní rizika, možná také sociální dopady) s uživately výsledků (řídící sféra, pojištění, energie, voda).

Současná situace a její vývoj

4. výroční zasedání EMS v roce 2004 zaznamená hlavní změnu modelu. Dosud existuje model pouze "shora - dolů (TD)": EMS pořádala své výroční zasedání v letech 2001, 2002 (a uspořádá rovněž v roce 2003) jako sympozium typu konference s pozvanými řečníky. V budoucnosti by měl existovat smíšený model zahrnující přístup jak "shora-dolů" tak také "zdola-nahoru (BU)". Model "TD": EMS řídí a určuje hlavní témata, odborné garanty a do jisté míry počet sekcí. Ty mohou být naplněny pozvanými (k dosažení toho stimulujeme významné vědce, aby se stali řečníky a účastníky speciálních sekcí a předsedajícími těchto sekcí). Za model "TD" je též možno považovat i skutečnost, že ECAM/ECAC jsou již zavedené konference a budou jádrem výročního zasedání EMS. Další "TD" aktivitou je tvorba rámce základního programu. Model "BU": Novinkou výročního zasedání EMS bude, že sekce mohou a budou navrhovány alespoň dvěma způsoby:

- cestou členských společností a asociovanými členy EMS
- cestou celé komunity prostřednictvím internetu.

Tento způsob byl použit velice úspěšně pro výroční zasedání EGS a nyní i pro EUG a je obecně komunitou přijímán.

První úkol

Musí být vytvořen nějaký programový výbor (PC). Měl by prodiskutovat, sestavit a naformulovat základní program. Pro existující konference jako je ECAC nebo ECAM bude předseda programového, resp. poradního výboru členem výročního zasedání EMS. Ostatními členy PC budou významní odborní garanti velkých oblastí témat, jak je uvedeno v návrhu programu (viz příloha), kteří budou vypracovávat základní program. EMS je ochotna přizpůsobit připravovaný základní program všem potřebám, požadavkům a žádostem. Tutéž flexibilitu bude reflektovat každý člen PC, který připravuje část programu, jako zpětnou vazbu k návrhům (detaily byly vyloženy v předešlém odstavci).

Druhý úkol

Je třeba stanovit základní program včetně všech oblastí zájmů (návrh, jak byl stanoven při zasedání EMS v Berlíně v dubnu 2003, je přiložen). Tento program bude muset být upřesňován i za současné situace, kdy PC dosud neexistuje.

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html

Třetí úkol – velmi důležitý

V rámci výročního zasedání EMS musí probíhat průmyslové a uživatelské výstavy.

K základnímu programu

Návrh programu byl připraven během schůze výboru EMS3 28. března 2003 v Berlíně (viz příloha). Celý tento návrh se musí prodiskutovat a jednotlivé jeho části by měly být podrobněji popsány a definovány. Pro tuto činnost přicházejí v úvahu nejen odborní garanti a předsedové sekcí, ale někdy také přednášející a skupiny účastníků. Jména těchto pracovníků by měla být zaznamenána a postoupena programovému výboru (PC).

K programovému výboru EMS

Předseda (Hans Sandebring, Švédsko) komise EMS pro konference je ústřední osobou PC. Mimoto bude v PC účasten předseda programového výboru existující konference. To bude znamenat, že i když např. nebude žádný ECAM v 2004, předseda ECAM PC bude v EMS PC. Další členové budou muset reflektovat hlavní oblasti základního programu. Práce v programovém výboru EMS se bude rovněž účastnit sekretář EMS.

Od všech členů EMS očekáváme návrhy týkající se našeho 4. výročního zasedání v roce 2004 v Nice, zejména k možným sekcím, odborným garantům a vystavovatelům. Prosím, neváhejte požádat významné vědce nebo členy společností, aby zpracovali návrhy ke konferenci v Nice.

Prosím, zašlete své návrhy našemu výkonnému sekretáři Arne Spekatovi, předsedovi komise pro konference Hansi Sandebringovi, nebo mně.
Děkuji Vám za podporu výročního zasedání EMS !
Váš
Werner Wehry
Prezident EMS

Příloha dopisu

Přehled témat pro 4. výroční zasedání EMS v r. 2004, Nice

Předpověď
- velmi krátkodobá předpověď - nowcasting
- mořská
- letecká
- hydrologická
- atd.

Výpočetní metody v atmosférických vědách
- numerické předpovědi
- databáze
- atd.

Přístroje a metody pozorování
- čidla a pozorovací síť
- dálkový přenos dat
- atd.

Atmosférické znečištění a atmosférická chemie
- monitoring
- modelování
- atd.

Péče o informace
- uživatelé
- veřejnost
- výchova
- sdělovací prostředky
- historie
- atd.

Klima a analýzy zemského klimatického systému
- Užitá klimatologie (ECAC)
- dopad klimatických změn
- atd.

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html

Seminář ČMeS 2003

Vliv informatiky a automatizace na získávání meteorologických údajů a metody jejich zpracování

Tradiční setkání meteorologů na semináři pořádaném Českou meteorologickou společností ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem se letos odehrálo ve dnech 9. – 11. září. O účast na semináři projevilo prvotní zájem celkem 96 lidí. Skutečná účast pak byla 72. Jednání se konalo opět ve školicím a rekreačním zařízení ČHMÚ v Radostovicích u Mladé Vožice.

Jednání zahájili prof. RNDr. Jan Bednář, CSc. – předseda České meteorologické společnosti a
Ing. Ivan Obrusník, DrSc. –
ředitel Českého hydrometeorologického ústavu.

Celkem odeznělo 21 plánovaných přednášek:

RNDr. Daniela Řezáčová, CSc. a kol.:
Využití databáze ERA-40 při hodnocení povodně ze srpna 2002

RNDr. Zbyněk Sokol, CSc. a kol.:
Nowcasting srážek - první výsledky

Ing. Zdeněk Mrkvica:
Lokální varovný protipovodňový systém v Olešnici v Orlických horách a zkušenosti s jeho provozem za roky 2002 až 2003

Ing. Ivan Obrusník, DrSc.:
Předávání hydrometeorologických předpovědí a výstrah do systému krizového řízení za povodně 2002

David Král, Mgr.:
Meteorologie z pohledu informačních technologií

RNDr. Milan Šálek:
Úvaha o vlivu informačních technologií na meteorologickou praxi

RNDr. Milan Šálek, RNDr. Petr Novák, PhD.:
Kombinovaná operativní analýza srážek z meteorologických radiolokátorů a srážkoměrů

RNDr. Petr Novák, PhD.:
Novinky z meteoradarové sítě CZRAD

RNDr. Eva Červená:
Přechod od tradičních kódů ke kódu BUFR pro výměnu meteorologických dat

RNDr. Vladimír Vozobule:
Některé psychologické aspekty zavedení automatizovaných měření v profesionální synoptické síti

RNDr. Radim Tolasz:
Automatizace měření a klimatologie

RNDr. Miloslava Starostová:
Databáze a dostupnost dat na pobočkách dříve a nyní

RNDr. Vít Květoň:
Uplatnění GIS metod při vytváření digitálních klimatických map

RNDr. Svatava Křivancová:
Zkušenosti z šestiletého provozu AMS v síti klimatologických stanic

RNDr. Jan Sulan:
Technologie měření teploty a stavu vozovek

RNDr. Vít Květoň, RNDr. Josef Zahradníček:
Digitalizace ombrografů v ČHMÚ

RNDr. Ing. Jaroslav Rožnovský, CSc.:
Automatické systémy měření meteorologických prvků v porostech zemědělských plodin

Mgr. Petr Štěpánek:
Homogenizace teploty vzduchu v České republice v období přístrojových pozorování

Ing. Petr Havránek:
Automatizace radarových měření – zdroje, výsledky a důsledky

RNDr. Miroslav Škoda, CSc.:
Začátky automatizace a zpracování dat pro modely

RNDr. Karel Krška, CSc.:
Meteorologická výročí v roce 2004

Vzhledem k tomu, že dva původně plánované referáty odpadly pro neúčast přednášejících, byly operativně doplněny dvě prezentace týkající se meteorologického zabezpečení armády ČR odborem hydrometeorologického zabezpečení Vojenského geografického a hydrometeorologického úřadu.

Přednášky byly vyslechnuty se zájmem a vzbudily živou diskuzi.

Helena Vondráčková

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html

Významná životní jubilea aktivních členů ČMeS

Paní Božena Kodadová

Dne 17. 9. 2003 se dožila významného životního jubilea 80. let paní Božena Kodadová, dlouholetá pracovnice dnešního Českého hydrometeorologického ústavu a nezapomenutelná sekretářka někdejší Československé a nynější České meteorologické společnosti. Byla vždy příkladem obětavé práce, často drobného, ale vždy systematického úsilí, svědomitosti a odpovědnosti, prostě všeho toho, co často nebývá doceňováno, ale je pro pozitivní vývoj společnosti nepostradatelné. Její výpomoc při administrativní činnosti v ČMeS se uskutečňuje i dnes.

Za vše děkujeme a přejeme mnoho spokojenosti do další etapy života.

J. Bednář

RNDr. Bořivoj Sobíšek, DrSc.

Letošního roku se 14. 11. dožívá věku 70. let významný člen ČMeS, dr. Bořivoj Sobíšek. Jubilant doslova zasvětil celý svůj profesní život meteorologii prací v Hydrometeorologickém ústavu (dnešním ČHMÚ), jako externí učitel na Matematicko-fyzikální fakultě UK v Praze při výchově studentů meteorologie a klimatologie, činností v Národním klimatickém programu, v řadě odborných komisí a rovněž v Československé (nyní České) meteorologické společnosti. Jeho práce nesla a nese vždy pečeť velkého osobního nasazení, pečlivosti a odpovědnosti, i když za dlouhé období jeho působení mnohdy probíhala v podmínkách a za okolností složitých, obtížných a ne vždy jednoznačně chápaných. Jeho odborné a vědecké aktivity převážně směřovaly do oblasti meteorologických pozorování, jejich interpretací a měřící techniky.

Za ČMeS musíme především zmínit léta 1981-1990, v nichž působil jako předseda tehdejší Československé meteorologické společnosti (ČSMS). Byla to léta pro tuto Společnost úspěšná, s rozvíjením aktivit, jejichž pozitiva pociťujeme v dnešní ČMeS v mnoha ohledech dodnes. Zvláštní zmínky a ocenění si však zaslouží jubilantův podíl na vzniku Meteorologického výkladového a terminologického slovníku (Academia, MŽP ČR, 1993) a jeho práce ve funkci předsedy redakční rady tohoto pro meteorologii a klimatologii v ČR i na Slovensku profilového díla. Pro nás všechny, kteří jsme ve zmíněné redakční radě po řadu let působili, byl vždy příkladem nesmírného a nezištného pracovního nasazení, obrovského elánu, se kterým se vrhal do práce, a to ve chvílích, které se z hlediska perspektivy brzkého vydání slovníku zdály bezútěšné.

Za vše zmíněné i za mnohé další jistě patří jubilantovy dík i uznání a do dalších let života přání všeho dobra i nových úspěchů v meteorologických aktivitách.

J. Bednář

***Informační* VĚSTNÍK** České meteorologické společnosti, 143 06 Praha 4, Na Šabatce 17. Číslo první, Praha, září 2003. Za obsah odpovídá prof. RNDr. Jan Bednář, CSc., předseda ČMeS. Vyrobeno ve spolupráci s Českým hydrometeorologickým ústavem. Připomínky a návrhy zasílejte na e-mail adresu <vondrackova@chmi.cz>. Neprošlo jazykovou úpravou. Neprodejný výtisk. Informace o ČMeS najdete na adrese http://www.chmi.cz/poboc/BR/metspol/metspol.html